

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ І ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан І фармацевтичного факультету
доцент Кремзер О.А.

(підпис)
25 листопада 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ

Підготовки магістра фармації
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»
Кваліфікації професійної «Фармацевт-косметолог»

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Студентської ради
Протокол № 07/11
від 25 листопада 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні спільної Вченої Ради
фармацевтичних факультетів
Протокол № 4
від 23 листопада 2021 р.

2021 рік

1. Загальна інформація про викладача

Укладач: *Гоцуля Андрій Сергійович*

доктор фармацевтичних наук, доцент кафедри природничих
дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії

Контактна інформація :

ЗДМУ, головний навчальний корпус, аудиторія 607

e-mail: andrey.goculya@gmail.com

2.

2.1. Назва дисципліни – *«Етика і деонтологія у фармації»*

2.2. Код дисципліни – *ВК 13*

2.3. Кількість кредитів – *3,0*

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

2 семестр

4. Пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни

Етика і деонтологія у фармації виникла і розвивається в системі філософського знання та складає важливу частину в культурі людства. Вона інтегрується з дисциплінами, що вивчаються відповідно до навчального плану: філософією та біоетикою, історією України та української культури, організацією та економікою фармації, соціальною фармацією, менеджментом та маркетинг у фармації, що передбачає її викладання з формуванням умінь застосовувати знання з етики та деонтології у процесі подальшого навчання, а також у професійній діяльності.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1. Призначення навчальної дисципліни

Професійна діяльність працівника фармацевтично-косметичної галузі повинна базуватися на принципах етики та деонтології, оскільки від даних основ значною мірою залежить здоров'я, настроїв, благополуччя людей, морально-психологічний клімат в суспільстві, що впливає на продуктивність праці. Без дотримання етичних норм неможливі

політичні, економічні, культурні та сімейні відносини, оскільки існування людського суспільства вимагає необхідності зважати один на одного, дотримуватись певних обмежень в поведінці. У сучасних умовах ринкових відносин роль етики та деонтології особливо зростає тому, що володіння їх основами, використання їх в діловому спілкуванні з клієнтами, партнерами по бізнесу, посередниками, клієнтами косметичних салонів і населенням, допомагає вижити підприємству, фірмі в конкурентному середовищі. Тому без сумніву важливим для провізора є знання основ та принципів етики та деонтології.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є етичні відносини в повсякденній діяльності фармацевта-косметолога. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

– **інтегральні:**

- здатність вирішувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії.

– **загальні:**

- ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (компетентності провізора включають знання, уміння, досвід, цінності та ставлення, безвідносно до галузі, виду спеціалізації; фундамент блоку складає фармацевтична компетентність випускника однойменного факультету);
- ЗК 3. Прагнення до збереження навколишнього середовища;
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вчитися і бути сучасно навченим;
- ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (уміння швидко розширювати і поповнювати свої знання);
- ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації;
- ЗК 12. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями).

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– **спеціальні (фахові, предметні):**

– ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

– ФК 2: здатність здійснювати консультування щодо безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту;

– ФК 13: здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	Середній рівень Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у	Широкі спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті у процесі навчання та/або	Розв'язання типових спеціалізованих задач широкого спектру, що передбачає ідентифікацію та використання інформації для	Взаємодія, співробітництво з широким колом осіб (студенти колеги, керівники,	Здійснення обмежених управлінських функцій та прийняття рішень у звичних умовах з елементами непередбачуваності. Покращення резуль-

	процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.	професійної діяльності, розуміння (усвідомлення) рівня цих знань.	прийняття рішень. Планування, зокрема розподіл ресурсів, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи ін. осіб.	клієнти) для впровадження професійної або навчальної діяльності.	татів власної навчальної та/або професійної діяльності і результатів діяльності інших. Здатність до подальшого навчання з деяким рівнем автономності
2	Достатній рівень Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та визначеністю умов.	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчання та професійній діяльності	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.	Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.	Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
3	Високий рівень Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення, інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей.	Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. Проведення дослідницької діяльності та/або інноваційної діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. Використання іноземних мов у професійній діяльності.	Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди. Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

Програмні результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.
- ПРН 2. Застосовувати знання із загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.
- ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.
- ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел і використання цих результатів для вирішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.
- ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.
- ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.
- ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.
- ПРН 8. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.
- ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність, використовуючи інформаційні технології, інформаційні бази даних, системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.
- ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді;
- ПРН 11. Використовувати методи оцінювання показників якості діяльності; виявляти резерви підвищення ефективності праці.
- ПРН 12. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.
- ПРН 30. Забезпечувати контроль якості лікарських засобів та документувати його результати. Здійснювати управління ризиками якості на усіх етапах життєвого циклу лікарських засобів.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Етика і деонтологія у фармації»* є розкриття основних теоретичних положень етики в системі філософського і загально-гуманітарного знання, її принципи і норми, основні положення, особливості розуміння природи моральних конфліктів, шляху виходу і подолання їх. Обґрунтування практичного значення етики як «практичної філософії», набуття студентами практичних компетенцій у сфері професійної діяльності фармацевтичних працівників в парфумерно-косметичній галузі.

5.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними **завданнями** вивчення дисципліни *«Етика і деонтологія у фармації»* є

- вивчення сутності, основних понять моралі, етики та деонтології, біоетики набуття вмінь використовувати базові інструменти успішного спілкування та взаємодії.

У процесі вивчення даної дисципліни *студенти повинні:*

- усвідомити сутність, роль і методичні основи етики та деонтології у фармації;
- отримати цілісне уявлення про розвиток теорії та практики етики та деонтології у фармації як системи співпраці і життя в сучасних умовах;
- навчитися додержуватися алгоритму спілкування із клієнтами аптек та косметичних салонів різного типу: аудіалами, візуалами, кінестетиками;
- навчитися розуміти концептуальні основи успішної роботи аптечних закладів та косметичних салонів, отримати знання про сутність корпоративної культури та взаємозв'язку її з іміджем аптечного закладу;
- навчитися розуміти особливості споживачів, впливати на характер комунікацій для належного здійснення фармацевтичної опіки та допомоги;
- отримати практичні навички щодо ефективного продажу лікарських препаратів та лікувальної косметики, налагодженні ефективних комунікацій з метою утримання постійних клієнтів та придбання нових.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- нормативно-правові та законодавчі акти України,

та мати такий досвід:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Студент повинен **вміти** та мати навички:

- надання фармацевтичної допомоги будь-якій людині, що її потребує;
- комунікативні вміння й навички, здатність вести бесіду, спілкуватися з відвідувачами аптечних закладів;
- здатність застосовувати знання про сучасні досягнення в предметній області;
- володіння основами етики в фармації;
- здатність підтримувати функціонування систем галузевого менеджменту на підприємствах;
- здатність застосовувати знання законодавства та державних стандартів України;
- здатність використовувати знання й фактичні навички щодо обслуговування відвідувачів;

- здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики управління, автоматизації технологічними процесами промисловості;
- уміння застосовувати сучасні методи етикету для оцінки якості обслуговування в аптечних умовах та в умовах косметичного салону;
- здатність застосовувати принципи етики в своїй професійній діяльності;
- уміння застосовувати етичні знання для освоєння теоретичних основ і практичного застосування методів етикету;
- знання та володіння методами опису, ідентифікації та класифікації об'єктів виробництва;
- здатність аналізувати існуючі процеси виробництва, проектувати сучасні ефективні процеси виробництва з використанням принципів етики;
- здатність використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в фармацевтично-косметичній галузі для рішення експериментальних і практичних завдань.

5.3. Зміст навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з 2 розділів.

Розділ 1. Фармацевтична етика і деонтологія. Загальні поняття та історичні етапи розвитку

Тема 1. Етика. Суть моралі. Поняття людської свідомості.

Тема 2. Основні концепції походження моралі. Функції моралі.

Тема 3. Історичні етапи становлення етики.

Тема 4. Етична поведінка. Професійна моральність.

Тема 5. Поняття деонтології. Фармацевтична та медична деонтологія.

Тема 6. Право як одна із форм соціального регулювання діяльності провізора-косметолога.

Розділ 2. Практичне значення етики в роботі провізора.

Тема 7. Кодекс етики у фармацевтичній діяльності.

Тема 8. Етичні принципи взаємовідносин суб'єктів фармацевтично-косметичної галузі.

Тема 9. Корпоративна культура організації косметичного салону.

Тема 10. Мотивація в діяльності провізора-косметолога.

Тема 11. Поняття біоетики. Передумови формування біоетики. Біоетика у сучасному суспільстві.

Тема 12. Загальні біоетичні та етичні проблеми у системі створення та виробництва лікарських засобів, предметів догляду за хворими, лікувальної косметики.

Тема 13. Біоетичні аспекти клінічних випробувань лікарських засобів та лікувальної косметики.

Тема 14. Етика просування лікарських препаратів та лікувальних косметичних засобів на ринок. Біоетичні та етичні проблеми дистриб'юції.

Тема 15. Управлінська етика.

5.4. План вивчення навчальної дисципліни

Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Розділ 1 «Фармацевтична етика і деонтологія. Загальні поняття та історичні етапи розвитку»								
Тема 1. Етика. Суть моралі. Поняття людської свідомості.	8	2	2	4	8	2		6
Тема 2. Основні концепції походження моралі. Функції моралі.	8		2	6	8		2	6
Тема 3. Історичні етапи становлення етики.	6		2	4	8			8
Тема 4. Етична поведінка. Професійна моральність.	8	2	2	4	8			8
Тема 5. Поняття деонтології. Фармацевтична та медична деонтологія.	8		2	6	8			8
Тема 6. Право як одна із форм соціального регулювання фармацевтичної діяльності провізора-косметолога.	8	2	2	4	6			6
Разом за розділом №1	46	6	12	28	46	2	2	42
Розділ 2 «Практичне значення етики в роботі провізора»								
Тема 7. Кодекс етики у фармацевтичній діяльності.	4	-	2	2	5			5
Тема 8. Етичні принципи взаємовідносин суб'єктів фармацевтично-косметичної галузі.	6	2	2	2	5			5
Тема 9. Корпоративна культура організації косметичного салону.	4	-	2	2	5			5
Тема 10. Мотивація в діяльності провізора-косметолога.	4	-	2	2	5			5
Тема 11. Поняття біоетики. Передумови формування біоетики. Біоетика у сучасному суспільстві.	6	2	2	2	5			5
Тема 12. Загальні біоетичні та етичні проблеми у системі створення та виробництва лікарських засобів, предметів догляду за хворими, лікувальної косметики..	6	-	2	4	5			5

Тема 13. Біоетичні аспекти клінічних випробувань лікарських засобів та лікувальної косметики.	4	-	2	2	5			5
Тема 14. Етика просування лікарських препаратів та лікувальних косметичних засобів на ринок. Біоетичні та етичні проблеми дистриб'юції.	6	-	2	4	5			5
Тема 15. Управлінська етика.	4	-	2	2	4			4
Разом за розділом 2	44	4	18	22	44		-	44
Усього годин	90	10	30	50	90	2	2	86

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Етика. Суть моралі. Поняття людської свідомості.	4	6
2	Основні концепції походження моралі. Функції моралі.	6	6
3	Історичні етапи становлення етики.	4	8
4	Етична поведінка. Професійна моральність.	4	8
5	Поняття деонтології. Фармацевтична та медична деонтологія.	6	8
6	Право як одна із форм соціального регулювання фармацевтичної діяльності.	4	6
7	Кодекс етики у фармацевтичній діяльності.	2	5
8	Етичні принципи взаємовідносин суб'єктів фармації.	2	5
9	Корпоративна культура фармацевтичної організації.	2	5
10	Мотивація в діяльності провізора.	2	5
11	Поняття біоетики. Передумови формування біоетики. Біоетика у сучасному суспільстві.	2	5
12	Загальні біоетичні та етичні проблеми у системі створення та виробництва лікарських засобів.	4	5
13	Біоетичні аспекти клінічних випробувань лікарських засобів.	2	5
14	Етика просування лікарських препаратів на ринок. Біоетичні та етичні проблеми дистриб'юції.	4	5
15	Управлінська етика.	2	4
	Разом	50	86

Для найбільш ефективного самостійного засвоєння матеріалу з дисципліни є виконання індивідуального завдання.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання студентами проводиться за методом підготовки огляду спеціальної літератури та проведення досліджень з певної теми.

Консультативна робота: щоденно 1-2 години (за необхідністю).

Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми
1	Етика в системі знань про мораль.
2	Основні етапи історичного розвитку етичної думки.
3	Розвиток моральної рефлексії в античній філософії.
4	Етичні переконання в епоху Середньовіччя.
5	Етика доби Відродження.
6	Етика доби раціоналізму.
7	Етика західноєвропейського Просвітництва.
8	Етика класиків німецької філософії.
9	Соціально-етичний радикалізм.
10	Соціально-етичний лібералізм XIX – XX ст.
11	Свобода вибору і моральна відповідальність. Свобода самоутвердження особи. Об'єктивні підстави свободи. Свобода і безсмертя.
12	Проблема автономної моралі. Перед ким і за що відповідальна людина? Поняття свободи в етиці А. Камю.
13	Державна політика у сфері захисту прав споживачів. Механізми та правове регулювання захисту прав споживачів.
14	Права та обов'язки споживачів. Захист їх прав. Належна якість продукції.
15	Права споживача: при купівлі товару належної якості, у випадку придбання товару неналежної якості. Права споживача: на безпеку продукції, на інформацію щодо продукції. Відповідальність за нанесений збиток продукцією неналежної якості.
16	Неякісна підприємницька діяльність. Судовий захист прав споживачів. Відповідальність за порушення законодавства щодо захисту прав споживачів. Діяльність органів влади у сфері захисту прав споживачів.
17	Конституція України та проблеми професійної етики фармацевта-косметолога.
18	Етичний кодекс фармацевта та фармацевта-косметолога у світовій практиці.
19	Методологічні засади культури спілкування. Любов як феномен невідчуженого спілкування.
20	Моральні засади дружби. Спілкування – джерело виховання і самовиховання.
21	Етична декларація поведінки фахівців зайнятих у сфері створення, виробництва, обігу, промоції та реклами лікарських засобів.
22	Симетричний аналіз ретроспективної та сучасної системи інформації й промоційної етики в рекламі лікарських засобів та парафармацевтичної продукції в Україні.
23	Історичні етапи розвитку інформаційної роботи та презентації лікарських засобів і сучасні підходи щодо введення фармацевтичного продукту на споживчий ринок України. Дотримання етичних засад промоції та реклами.
24	Етична декларація – стандарт поведінки медпредставника, фармацевта-косметолога-консультанта в інформаційно-довідковій та рекламній діяльності при просуванні ліків на фармацевтичному ринку України.
25	Типові правопорушення порядку провадження рекламної діяльності відносно лікарських засобів у засобах масової інформації.

Для виконання індивідуального завдання студент повинен опрацювати довідкову, навчальну й наукову літературу, оформити результати і захистити виконану роботу.

Робота містить такі розділи:

- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури (подається в алфавітному порядку).

7. Список основної та додаткової літератури

7.1. Основна література

1. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики та біобезпеки. – Тернопіль: ТДМУ, 2019. – 128 с.
2. Дацко А. Й. Етика і деонтологія у фармації. Методичні вказівки та перелік завдань до практичних занять студентів фармацевтичного факультету / А. Й. Дацко, Я. О. Гриньків. – Львів, 2007. – 50 с.
3. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/126803>
4. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 № 1296-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>.
5. Ковальова О. М., Сафаргаліна-Корнілова Н. А., Герасимчук Н. М. Деонтологія в медицині. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 240 с.
6. Лозовой В. О., Панов І. М., Стасевська О. А. та ін. Етика: навч. посіб. – К.: Хрінком Інтер, 2007. – 224 с.
7. Меморандум з належної практики інформування про лікарські засоби фахівців сфери охорони здоров'я від 12.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/151064>
8. Мовчан В. С. Етика: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 483 с.
9. Правила належної промоції фармацевтичними компаніями лікарських засобів професіоналам охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/65892>
10. Про внесення зміни до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо встановлення обмежень для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності: Закон України від 04.07.2012 № 5036-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5036-17>
11. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. – Тернопіль: ТДМУ, 2014. – 400 с.
12. Шауп В. Провідні етичні цінності в діяльності біоетичних комітетів лікувальних установ Європейського Союзу: курс лекцій / В. Шауп. – Львів: Видавництво УКУ, 2011. – 56 с.
13. FIP statement of professional standards codes of ethics for pharmacists [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fip.org/www/uploads/_database_file.php?id=351&table_id

7.2. Додаткова література

1. Гала Л.О. Дослідження взаємовідносин лікаря та провізора в системі лікарського забезпечення населення / Л. О. Гала, Д. С. Волох, А. І. Бровченко // Фармац. часопис. – 2010. – №4. – С.101-105.
2. Галкін О. Ю. Біоетика в Україні: від теорії до практики. Нормативно-правові та навчально-наукові аспекти / О. Ю. Галкін, А. А. Григоренко // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2011. – №3. – С. 12-19.
3. Гриценко О.М., Тернова О. М. Етичні аспекти фармацевтичної науки і технології// Фармацевтичний журнал. – 2009. – №3. – С. 19-24.

4. Губіна Н. В. Етика і деонтологія у фармації: нові аспекти викладання в рамках кредитно-модульної системи / Н. В. Губіна // Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Медицина». – 2015. – Вип. 1 (51). – С. 266-268.
5. Етична декларація – стандарт поведінки медпредставника, провізора-консультанта в інформаційно-довідковій та рекламній діяльності при просуванні ліків на фармацевтичному ринку України/ М. С. Пономаренко, А. А. Бабський, Т. М. Краснянська та ін. // Фармац. журн. – 2007. – № 5. – С. 35-41.
6. Етичні засади у фармації: навчати, виховувати, зберігати традиції [Електронний ресурс] // Фармацевт Практик. – 2014. – № 12. – Режим доступу: <http://fp.com.ua/articles/etichnizasadi-u-farmatsiyi-navchati-vihovuvati-zberigati-traditsiyi/>
7. Етичні стандарти та правила поведінки медичного представника фірми-виробника лікарських засобів в Україні / М. С. Пономаренко, В. О. Борищук, А. А. Бабський та ін. – К.: Прінт Квік, 2007. – 12 с.
8. Котвіцька А. А., Чмихало Н. В. Ретроспективний огляд формування моральних принципів медичної та фармацевтичної етики. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. 27-28 берез. 2014 р. / НФаУ, м. Харків, 2014. С. 101-103.
9. Кузін Ф. А. Культура ділового спілкування. Практична допомога для бізнесменів. – 4-е вид. – М.: "Вісь-89", 2000. – С. 240.
10. Кулініченко В. Біоетика як етична концепція / В.Кулініченко, С.Пустовіт // Науковий світ. – 2006. – №5. – С.16-19.
11. Міжнародні етичні принципи фармацевтів // Еженедельник Аптека. – 2001. – № 291 (20). – С. 8-11.
12. Назар П. С., Віленський Ю. П. Основи медичної етики. – К.: Здоров'я, 2002. – 341 с.
13. Нові обмеження для фармацевтичних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jurblog.com.ua/2012/07/>
14. Нові правила промоції лікарських засобів. Як до них адаптуватися? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/>
15. Провізор як провідник принципів біоетики у фармацевтичній практиці / О. М. Грищенко, В. Л. Кулініченко, О. М. Тернова, В. І. Тодорова // Фармац. журн. – 2003. – №4. – С. 46-50.
16. Толочко В. М. Етика фармацевтичної діяльності. Метод. реком. до підготов. та провед. практ. і семінар. занять з курсу „Управління та економіка фармації” в сист. післядипломн. освіти спец. фармації / В. М. Толочко, Ю. П. Медведєва. – Х.: Вид-во НФаУ, 2010. – 28 с.
17. Фармацевтичне право як базова основа вдосконалення соціальних і морально-етичних правовідносин між лікарем, хворим і провізором у фармацевтичному бізнес середовищі / В. О. Шаповалова, З. С. Галаван, С. І. Зброжек, В. В. Шаповалов, Л. О. Гуторова // Фармац. журн. – 2006. – №2. – С. 33-38.
18. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
19. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>
20. Унгурян Л. М., Беляєва О. І., Вишницька І. В., Александрова О. О. та ін. Тексти лекцій з дисципліни «Етика та деонтологія у фармації». Одеса: ОНМедУ, 2020. 110 с.

21. Унгурян Л. М., Беляєва О. І., Александрова О. О., Вишницька І. В. та ін. Етика та деонтологія у фармації: практикум. Одеса: ОНМедУ, 2020. 45 с.

22. Унгурян Л. М., Беляєва О. І., Вишницька І. В., Александрова О. О. та ін. Етика та деонтологія у фармації: навч. метод. посіб. Одеса: ОНМедУ, 2019. 90 с.

23. Ящук І. С., Унгурян Л. М., Беляєва О. І. Якісно впровадженні інструменти управління як один із ефективних методів досягнення стратегічних цілей фармацевтичної організації. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики*: матер. VIII між. наук.- практ. дистанц. конф. м. Харків, 19 берез. 2020 р. Харків, 2020. С. 68-69.

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1. Види та методи контролю

Види: поточний контроль, семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Семестровий контроль з дисципліни здійснюється у формі диференційованого заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою дисципліни. Форма семестрового контролю з дисципліни і терміни визначається робочим навчальним планом зі спеціальності та регламентується Положенням про освітній процес в університеті.

Методи:

1. тестування та бліц-опитування;
2. розв'язування ситуаційних задач.

8.2. Оцінка результатів навчання

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні матеріалу - 200.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами.

ОЦІНКУ “ВІДМІННО” отримує студент, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня

оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує студент, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички. Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною п’ятибальною системою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Оцінка за чотирибальною системою	Для заліку
170 – 200	A	відмінно	зараховано
150 – 169,99	B	добре	
140 – 149,99	C		
120 – 139,99	D	задовільно	
110 – 119	E		
70 – 109	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 69	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Індивідуальна робота студентів оцінюється за кожен вид роботи з урахуванням якості її виконання. До максимальних балів можуть додаватись бали за індивідуальну роботу (СНТ, публікації та ін.). Заохочувальні бали за рішенням Вченої ради додають до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Оцінювання дисципліни

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі навчальні підрозділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за навчальні підрозділи. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один навчальний підрозділ з дисципліни після завершення її вивчення. Вони мають право на повторне складання за графіком, затвердженим деканатом.

Для оцінювання поточної навчальної діяльності встановлюється єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої та мінімально необхідної кількості балів.

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
4,97-5	110	3,97-4,0	85
4,93-4,96	109	3,93-3,96	84
4,89-4,92	108	3,89-3,92	83
4,85-4,88	107	3,85-3,88	82
4,81-4,84	106	3,81-3,84	81
4,77-4,8	105	3,77-3,80	80
4,73-4,76	104	3,73-3,76	79
4,69-4,72	103	3,69-3,72	78
4,65-4,68	102	3,65-3,68	77
4,61-4,64	101	3,61-3,64	76
4,57-4,6	100	3,57-3,60	75
4,53-4,56	99	3,53-3,56	74
4,49-4,52	98	3,49-3,52	73
4,45-4,48	97	3,45-3,48	72
4,41-4,44	96	3,41-3,44	71
4,37-4,4	95	3,37-3,40	70
4,33-4,36	94	3,33-3,36	69
4,29-4,32	93	3,29-3,32	68
4,25-4,28	92	3,25-3,28	67
4,21-4,24	91	3,21-3,24	66
4,17-4,20	90	3,17-3,20	65
4,13-4,16	89	3,13-3,16	64
4,09-4,12	88	3,09-3,12	63
4,05-4,08	87	3,05-3,08	62
4,01-4,04	86	3,01-3,04	61
		3,0	60

Індивідуальна робота студентів оцінюється за кожен вид роботи з урахуванням якості її виконання. Максимальна кількість балів, яка може добавлятися до кількості балів поточної успішності не може перевищувати 10 балів. Конкретна кількість балів за індивідуальну роботу визначається відповідною предметною методичною комісією і залежить від рівня, на якому вона виконана (кафедральний, університетський, міжуніверситетський або республіканський тощо).

9. Політика навчальної дисципліни

9.1. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного контрол. без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

9.2. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

9.3. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях) є обов'язковою з метою поточного оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

9.4. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.